

YÖ

Yö.

Pääsiäisyön tapahtuma on Raamatun yö-symboliikan keskiössä. Siinä tulee toki esiin myös perustava inhimillinen kokemus, joka on yhteinen useimmille uskonnoille: yö on kaksijakoinen todellisuus, kuoleman tavoin pelottava ja välttämätön maailmojen syntymän aikana. Kun päivän valo katoaa, esiin tulevat vahingolliset eläimet (Ps. 104:20), pimeyden rutto (Ps. 91:6) ja ihmiset, jotka himmentävät valoa – avionrikkojat, varkaat tai murhaajat (Job 24:13–17). Siksi on rukoiltava Häntä, joka loi yön (1. Moos. 1:5), suojelemaan ihmisiä yön kauhuilta (Ps. 91:5). Häntä on rukoiltava myös yön tullessa (Ps. 134:2), tuon yön, joka päivän tavoin ylistää häntä (Ps. 93:3). Toisaalta, jos yö on pelottava, koska päivä kuolee siinä, sen on vuorostaan väistytävä tulevan päivän tieltä: Herraansa turvaava uskollinen on siis kuin vartija, joka odottaa aamunkoittoa (Ps. 130:6). Nämä pätevät symbolit – kuolettava pimeys ja päivän toivo – saavat kuitenkin täyden merkityksensä vasta juurtuneina ainutkertaiseen kokemukseen: yö on aika, jolloin pelastushistoria toteutuu erityisellä tavalla.

VT.

1. Vapautuksen yö. Exoduksen eri traditioiden mukaan Jahve pani ”yön keskivaiheilla” täytäntöön aikeensa vapauttaa kansansa orjuudesta (2. Moos. 11:4; 12:12, 29). Se oli muistettava yö, jota muisteltiin joka vuosi valvomisyönä sen muistoksi, että Jahve itse oli valvonut kansaansa (2. Moos. 12:42). Yö jatkui, kun pilvipatsas valaisi pakolaisten kulkua (2. Moos. 13:21 f.). Tässä tulee jo esiin yön kaksijakaisuus: egyptiläisille pilvi kävi sakeaksi, sellaiseksi kuin se yö, joka oli ennen laskeutunut heidän ylleen, samalla kun valo valaisi heprealaisia (2. Moos. 10:21 ff.). ”Pyhillä oli täysi valo”, kommentoi Viisus (Viis. 18:1). Sitten se kuvailee ainutkertaista yötä: ”Kun rauhallinen hiljaisuus ympäröi kaikkea ja yö oli saavuttanut nopean kulkunsa puolivälin, kaikkivaltias sanasi syöksyi kuninkaalliselta valtaistuimelta” (Viis. 18:14 f.). Onko tähän yölliseen tapahtumaan liitettävä psalmikirjoittajan rukous, jossa hän nousee keskiyöllä kiittämään Jumalaa hänen oikeudenmukaisista tuomioistaan (Ps. 119:62)? Joka tapauksessa yö näyttäytyy alusta lähtien koettelemuksen aikana, mutta sellaisen koettelemuksen aikana, josta Jumalan tuomio vapauttaa.

2. Päivä ja yö. Israel unelmoi lakkaamatta päivästä, jolloin Jahve vapauttaisi sen jälleen sitä kohdanneesta sorrosta. Tämä toivo oli oikeutettu, mutta uskon käytös ei antanut siihen oikeutta. Siksi profeetat asettuvat päinvastaiselle kannalle: ”Voi niitä, jotka kaipaavat Jahven Päivää! Mitä se teille merkitsee? Pimeyttä, ei valoa” (Aam. 5:18), synkeyttä ja sakeaa varjoa (Sef. 1:15; Joel 2:2). Jälleen kaksijakaisuus, mutta tällä kertaa se kuuluu olennaisesti Jahven Päivään: joillekuille siitä tulee yö, mutta Israelin jäännökselle se on loistava valo. Jäännös kulkee sitä odottaessaan hapuillen yön pimeydessä (Jes. 8:22–9:1), mutta toivoo yhä (vrt. Jes. 60:1).

3. Koettelemuksen yössä. Viisaat ja psalmistit ovat siirtäneet yksilön elämään kokemuksen jumalallisesta tuomiosta, joka toteutuu yössä ja yön välityksellä. Jos harjoitat vanhurskautta, ”valosi puhkeaa kuin aamurusko” (Jes. 58:8; Ps. 112:4). Job kiroaa syntymäpäivänsä, sillä hän olisi mieluummin pysynyt haudattuna äidinkohdun yöhön (Job 3:3–10). Mutta psalmisti kääntyy vuoteellaan keskellä yötä kutsuakseen Herraa: ”Yö kuuluu Jumalalle” (Ps. 63:7), joka voi siis vapauttaa ihmisen siitä, niin kuin muinoin Eksoduksen aikaan (Ps. 63:7; Ps. 77:3; Ps. 119:55). ”Sielu kaipaa sinua yöllä, jotta sinä toteuttaisit tuomion” (Jes. 26:9; vrt. Ps. 42:2). Tätä pelastuksen kuvausta jatkaen – pelastus on vapautumista öisestä koettelemuksesta – apokalypsit kuvaavat ylösnousemuksen heräämiseä kuoleman unesta (Jes. 26:19; Dan. 12:2), paluuna valoon sen jälkeen, kun on vajottu sheolin täydelliseen yöhön.

UT.

Psalmisti sanoi Jumalalle: ”Pimeys ei ole sinulle pimeyttä, ja yö on valoisa kuin päivä” (Ps. 139:12). Tämän sanan oli määrä toteutua ihmeellisellä tavalla, kuin uusi luominen, jonka sai aikaan Hän, joka on sanonut: ”Loistakoon valo pimeydestä!” (2. Kor. 4:6): Kristuksen ylösnousemuksessa Päivä puhkesi yöstä ikuisiksi ajoiksi.

1. Pääsiäisen yö ja päivä. 1. Pääsiäisen yö ja päivä. — Niin kauan kuin oli päivä, Jeesus antoi tekojensa valon loistaa (Joh. 9:4). Hetken tultua hän antautuu yön ansoihin (Joh. 11:10), siihen yöhön, johon kavaltaja Juudas oli vannonut (Joh. 13:30), jolloin hänen opetuslapsensa joutuvat pahennukseen (Matt. 26:31 rinnakk.); hän tahtoi kohdata tämän ”hetken ja pimeyden vallan” (Luuk. 22:53). Alkukirkon liturgia säilyttää siitä ikuisesti muiston: juuri ”sinä yönä, jona hänet kavallettiin” hän asetti eukaristian (1. Kor. 11:23). Hänen kuolinpäivästään tulee itsestään pimeys koko maan ylle (Matt. 27:45 rinnakk.; vrt. Ap. t. 2:20 = Joel 3:4). Mutta yön hämärtyessä, viikon ensimmäisen päivän aamunkoitteessa, enkelten salama leimahtaa (Matt. 28:3) ja julistaa voittoa yöstä. Tämän aamunkoiton opetuslapset olivat jo kokeneet, kun Jeesus tuli heidän luokseen kävellen kuohuvilla vesillä yön neljännellä vartiovuorolla (Matt. 14:25 rinnakk.). Vapautuksen yö, jonka apostolit saavat vielä kokea, kun heidät vapautetaan ihmeellisesti vankilastaan keskellä yötä (Ap. t. 5:19; 12:6 f.; 16:25 f.). Valon yö myös Paavalille, jonka silmät vaipuvat pimeyteen, jotta hän heräisi uskon säteilevään valoon (Ap. t. 9:3, 8, 18).

2. ”Emme enää kuulu yöhön” (1. Tess. 5:5). Tästä lähtien uskovan elämä saa merkityksensä pääsiäispäivästä, joka ei tunne laskua. Tämä päivä loistaa hänen sydämensä syvyydessä: hän on ”päivän lapsi” (1. Tess. 5:5; vrt. Ef.

5:8), siitä lähtien kun kuolleista noussut Kristus loisti hänen ylleen (Ef. 5:14). ”Pimeyden vallasta temmattuna” (Kol. 1:13) hänen ajatuksensa eivät enää ole pimentyneet (Ef. 4:18), vaan hän heijastaa kasvoillaan Kristuksen kunniaa (2. Kor. 3:18). Valvoakseen pimeyden ruhtinasta vastaan (Ef. 6:12) hänen tulee pukeutua Kristukseen ja hänen valon aseisiinsa sekä panna pois ”pimeyden teot” (Room. 13:12 ff.; 1. Joh. 2:8). Hän ei jo enää kuulu yöhön; hänen yönsä on valoisa kuin päivä.

3. Päivä keskellä yötä. Koska kristitty on tuotu ”pimeydestä ihmeelliseen valoon” (Ap. t. 26:18; 1. Piet. 2:9), Herran päivä ei voi yllättää häntä: se tulee kuin varas yöllä (1. Tess. 5:2, 4). Hän on tosin nyt vielä ”yössä”, mutta tämä yö etenee kohti lähellä olevaa Päivää, joka tekee sille lopun (Room. 13:12). Jos hän ei tahdo kompastua yön vuoriin (Jer. 13:16), yön, jolloin kukaan ei voi tehdä työtä (Joh. 9:4), hänen tulee kuulla Kristuksen kutsu tulla ”valon lapseksi” (Joh. 12:36).

Pietarin kanssa, joka sai valistuksen sinä yönä, jona Luukkaan mukaan Kristus kirkastui (Luuk. 9:32, 37), hän löytää Kirjoituksista valon, kuin ”pimeässä paikassa loistavan lampun, kunnes päivä alkaa sarastaa ja aamutähti nousee hänen sydämessään” (2. Piet. 1:19). Tästä tulevasta Päivästä Jeesus ei ilmoittanut tarkkaa hetkeä (Mark. 13:35), mutta ”tuo päivä” ja ”tuo yö” ovat sama (Luuk. 17:34). Kristus-Sulhanen valvoo yöllä (Matt. 25:6); kuten viisaat neitsyet, joiden lamput palavat, Morsian sanoo: ”Minä nukun, mutta sydämeni valvoo” (Laul. 5:2). Odottaessaan hän pyrkii ajattelemaan Kristusta päivin ja öin, jäljitellen Eläviä olentoja (Ilm. 4:8) ja taivaan valittuja (Ilm. 7:15), jotka päivin ja öin julistavat Jumalan ylistystä. Samassa hengessä apostoli tekee työtä päivin ja öin (1. Tess. 2:9; 2. Tess. 3:8), kehottaa (Ap. t. 20:31) ja rukoilee (1. Tess. 3:10). Jo maan päällä Kristuksen palvelijat näin tavallaan ennakoivat loputonta päivää, jolloin ”yötä ei enää ole” (Ilm. 21:25; 22:5).

RF & XLD

Katso myös: → jour-du-seigneur NT III 1 — lumiere-tenebres — ciel IV — feu AT I 2 — Pilvi 0.2 — Varjo O, I — paque I 1. 6 c, III 2 — sommeil — veiller I, III